

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.030504 «Економіка підприємства»

на тему: **«ОЦІНКА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО
КОМПЛЕКСУ В РЕГІОНІ (НА ПРИКЛАДІ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ)»**

Виконавець:
студент ЦЗФН
Барановський Роман Вадимович

/підпис/

Науковий керівник:
к.е.н, доцент
Клевцевич Наталія Анатоліївна

/підпис/

Одеса 2019

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Агропромисловий комплекс – найважливіша системоутворююча сфера економіки нашої країни, що формує продовольчу та екологічну безпеку, демографічний, трудовий та поселенський потенціал територій, що здійснює вирішальний вплив на здоров'я та якість життя населення.

У найближчій перспективі агропромисловий комплекс може стати одним з ключових елементів будь-якої територіальної економічної системи, не тільки як система продовольчої безпеки, але і як основа більшої частини економічних процесів. Вже сьогодні можна говорити про провідну роль агропромислового комплексу, який визначає пріоритети розвитку територіальних економічних систем в постіндустріальному періоді.

Актуальність теми обумовлюється, перш за все, посиленням уваги до проблем АПК з боку органів влади усіх рівнів в останні роки. Однак, щоб забезпечити переведення агропромислового комплексу на модель сталого розвитку, належить вирішити ряд дуже серйозних проблем, які існують сьогодні. Серед таких проблем варто відзначити порушення господарських зв'язків між сільськогосподарськими та переробними підприємствами; різкий спад ефективності їх господарювання; фізична і моральна зношеність основних фондів; погіршення соціальних умов життя сільського населення; нераціональне використання земельних угідь, а також погіршення їх родючості та інше. Виходячи з вище викладеного, питання пов'язані з розвитком аграрного виробництва стають все більш актуальними, а їх вирішення залежить від важеної державної аграрної політики.

Разом з тим міжнародний досвід і практика економічних реформ в Україні переконують у тому, що одним з найважливіших умов забезпечення стійкості функціонування агропромислового комплексу є чітке визначення цільових довгострокових орієнтирів розвитку та розробка шляхів їх реалізації.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Мета кваліфікаційної роботи полягає в обґрунтуванні теоретичних, методичних та прикладних аспектів функціонування та розвитку регіонального агропромислового комплексу.

Для досягнення поставленої мети кваліфікаційної роботи були висунуті наступні завдання:

- розглянути теоретичні основи організації управління агропромисловим комплексом;
- з'ясувати сутність поняття категорії «управління АПК»;
- дослідити особливості державного регулювання АПК;
- надати організаційно-економічну характеристику розвитку аграрних підприємств Одеської області;
- охарактеризувати ресурсний потенціал агропромислового комплексу регіону;
- оцінити ефективність управління агропромисловим комплексом Одеської області;
- обґрунтувати шляхи удосконалення системи управління регіональним агропромисловим комплексом;

- визначити перспективи функціонування АПК на інноваційних засадах.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є процес функціонування агропромислового комплексу Одеської області.

Предметом кваліфікаційної роботи є сукупність теоретичних аспектів функціонування агропромислового комплексу регіону та формування пропозицій щодо шляхів його розвитку.

Методи кваліфікаційної роботи. У процесі виконання кваліфікаційної роботи використовувалися загальнонаукові методи та прийоми дослідження, а саме: діалектичний, історичний, абстрактно-логічні методи, а також метод аналізу і синтезу, аналогії і співставлення та різного роду економіко-статистичні прийоми.

Інформаційна база дослідження – нормативно-законодавчі акти України, звіти та аналітичні матеріали відповідних державних органів, наукова література, довідкова література, статті журналів, інтернет-ресурси щодо функціонування агропромислового комплексу регіону.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел (53 найменування). Загальний обсяг роботи становить 87 сторінок. Основний зміст викладено на 80 сторінках. Робота містить 16 таблиць, 8 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні аспекти функціонування агропромислового комплексу»** розглядаються поняття та особливості управління агропромисловим комплексом, охарактеризовуються форми господарювання в агросекторі як одна із сфер АПК, визначаються особливості державного регулювання АПК.

У другому розділі **«Аналіз та оцінка розвитку агропромислового комплексу в Одеській області»** надано організаційно-економічну характеристику розвитку аграрних підприємств Одеської області, проаналізовано ресурсний потенціал агропромислового комплексу регіону, здійснено оцінку ефективності управління розвитком АПК регіону.

У третьому розділі **«Шляхи розвитку агропромислового комплексу в Одеській області»** запропоновано шляхи удосконалення управління регіональним агропромисловим комплексом та визначено перспективи його інноваційного розвитку.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження щодо управління регіональним агропромисловим комплексом можна зробити наступні висновки.

1. Агропромисловий комплекс (АПК) – один з важливих комплексів національної економіки. Він являє собою сукупність галузей народного господарства, пов'язаних між собою економічними відносинами з приводу виробництва, розподілу, обміну та споживання сільськогосподарської продукції. У структурі АПК, як правило, виділяють галузі, що забезпечують виробництво сільськогосподарської продукції, її переробку, зберігання та реалізацію, виробництво засобів виробництва для АПК та його обслуговування.

2. Агропромислове виробництво є однією з найважливіших галузей розвитку економіки Одеської області. Його ефективний розвиток дає можливість гарантувати продовольчу безпеку, отримати ефективний ресурс зовнішньоекономічної діяльності, забезпечити функціонування багатьох галузей агропромислового та рекреаційного комплексів, створити надійне джерело бюджетних надходжень і потужний виробничо-економічний потенціал для розвитку сільських територій.

3. Основною спеціалізацією аграрних формувань Одеської області всіх форм власності і господарювання в галузі рослинництва є вирощування зернових культур, соняшника, а також овочі відкритого ґрунту; у галузі тваринництва – виробництво м'яса, молока та яєць.

4. Протягом 2010-2017 рр. відбулося значне збільшення виробництва валової продукції сільського господарства в сільськогосподарських підприємствах – з 2381,8 до 4444,1 млн. грн. або в 1,8 раза. Варто також зауважити, що збільшення відбулося як в галузі рослинництва, так і в галузі тваринництва.

5. В області виробляється вагома частка загальнодержавного обсягу основних сільськогосподарських культур. При чому, якщо за площею землекористування Одеська область займає 2,3% в Україні, то за обсягами виробництва продукції рослинництва ключові позиції. Сільськогосподарськими підприємствами Одещини в 2017 р., у порівнянні з 2010 р., нарощено виробництво зернових майже в 2 рази, соняшнику – майже в 3 рази, плодів та ягід майже в 4 рази.

6. Поряд із землею важливим ресурсом сільгоспвиробництва є праця. За 2010-2017 рр. середньорічна чисельність працівників зайнятих в сільському господарстві Одеської області скоротилася на 20% – з 13724 до 10981 тис. осіб.

7. В 2010-2017 рр. фінансовий стан сільгосппідприємств регіону поліпшувався: збільшувалася прибуток і виручка, скорочувався питома вага збиткових організацій. На протязі 2014-2017 рр. загальна сума чистого прибутку від реалізації сільськогосподарської продукції в підприємствах зросла з 347 млн. грн. до 2590,1 млн. грн. Разом з тим рівень рентабельності також помітно зріс і в 2017 р. він склав 39,8%.

8. Однією з умов ефективного функціонування галузей АПК в перспективі є створення сучасної системи управління, вдосконалення організаційно-управлінських механізмів на різних рівнях ієрархії. Стосовно до Одеської області доцільно, на наш погляд, реалізувати наступні напрямки цього процесу:

- вдосконалення структури і функцій управління АПК на всіх рівнях ієрархії;
- створення вертикально інтегрованих структур (переважно на основі кластерного підходу);
- формування ефективного інформаційного поля.

9. З метою поліпшення фінансового стану агросектора регіону необхідна також розробка нової системи ціноутворення на сільськогосподарську продукцію, що включає в себе цільові, гарантовані (захисні), заставні, орієнтовані (рекомендаційні) ціни.

10. Актуальним напрямком є і вдосконалення кредитного механізму. Одним

з варіантів вирішення даної проблеми може бути розвиток кредитної кооперації на селі.

11. Для вирішення завдань вітчизняного агроінноваційного розвитку необхідно здійснити кардинальні перетворення у межах як усієї національної інноваційної системи, так і її аграрної складової. При цьому на рівні агроінноваційної системи, у першу чергу, важливо забезпечити зростання інноваційних пропозицій, підвищення сприйнятливості виробників до нововведень, а також формування ефективного зв'язку науки і виробництва.

12. Для організації та стимулювання інноваційної діяльності використовуються як прямі, тобто включають безпосередньо фінансову допомогу (державні закупівлі тощо), так і непрямі (податки, норми, підготовка фахівців і т.д.) методи впливу. Для підвищення ефективності наукової роботи та інноваційних процесів в агропромисловому секторі Одеської області політика керівництва регіону повинна:

- забезпечувати наукові дослідження необхідними ресурсами;
- проводити постійну підготовку та перепідготовку кадрів з управління наукою, своєчасну вікову змінюваність;
- створювати наукомісткі технології з високою адаптивністю;
- мати програму з удосконалення механізму прискорення передачі наукових досягнень споживачеві і виявлення потенційних споживачів науки;
- вимагати обов'язкового і постійного порівняння досягнутих результатів наукових розробок зі світовим рівнем;
- забезпечувати постійний доступ до результатів науки споживача наукових досягнень.

АНОТАЦІЯ

Барановський Р.В. «Оцінка перспектив розвитку агропромислового комплексу в регіоні (на прикладі Одеської області)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 6.030504 «Економіка підприємства». – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

У роботі розглядаються теоретичні засади функціонування агропромислового комплексу в регіоні; особливості державного регулювання АПК.

Проаналізовано ресурсний потенціал агропромислового комплексу Одеської області. Надано оцінку ефективності управління розвитком АПК регіону. Запропоновано шляхи розвитку агропромислового комплексу в Одеській області.

Ключові слова: агропромисловий комплекс, Одеська область, розвиток.

ANNOTATION

Baranovsky R.V. «Assessment of the development prospects of the agro-industrial complex in a region (on the example of the Odessa region)».

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 6.030504 «Enterprise economy». – Odessa National Economics University. – Odessa, 2019.

The thesis deals with the theoretical principles of the functioning of the agro-industrial complex in the region; features of state regulation of agro-industrial complex.

The resource potential of the agroindustrial complex of the Odessa region is analyzed. The estimation of efficiency of management of development of agrarian and industrial complex of the region is given. The ways for development of agro-industrial complex in Odessa region are offered.

Keywords: agroindustrial complex, Odessa region, development.